

KNBF Nieuwsbrief

De KNBF Nieuwsbrief kunt u ook lezen (en downloaden) op de KNBF site. www.knbf.nl. Of scan de QR code met uw mobiele telefoon. Alle postzegelverzamelaars, filatelisten en anderen die geïnteresseerd zijn in postzegels, kunnen zich aanmelden voor een **GRATIS** abonnement op de KNBF Nieuwsbrief via www.knbf.nl

Salzburg 200 jaar bij Oostenrijk:

Als u tijdens uw vakantie in Oostenrijk Salzburg heeft bezocht of als u langs deze mooie stad bent gereden, zal het niet in de eerste plaats in u zijn opgekomen dat Salzburg pas 200 jaar bij Oostenrijk hoort. Het is duidelijk een Oostenrijkse stad, met zo'n 150.000 inwoners. Een stad met een mooie oude binnenstad die in haar geheel op de Werelderfgoedlijst van UNESCO is opgenomen. Een binnenstad met veel barokgebouwen, waaronder de Dom en de vesting Hohensalzburg, een middeleeuwse burcht op een heuvel, 120 meter hoog boven de stad. Mozart werd in Salzburg geboren. Zijn geboortehuis is nu een museum.

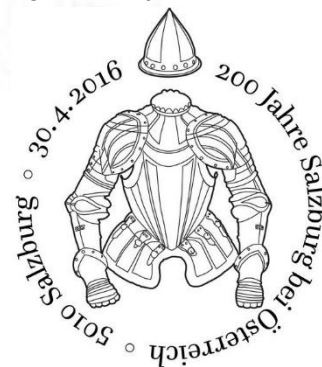

Vroeger was Salzburg een stad in Beieren, hoofdstad van een aartsbisdom. Er zijn natuurlijk wel veel overeenstemmingen te ontdekken tussen de Salzburgers en de Beieren. Alleen al hun taalgebruik lijkt heel veel op elkaar en Salzburg ligt natuurlijk dicht aan de grens met Bayern.

In mei 1816 heeft het koninkrijk Beieren Salzburg afgestaan aan de Habsburgers. In verband met dit jubileum (Salzburg 200 jaar bij Oostenrijk) heeft de Neue Residenz van 30 april tot 30 oktober 2016 in het teken gestaan van drie grote tentoonstellingen waarin de periode tot de overdracht en de laatste 200 jaar centraal staan.

De exposities 'Schatzkammer Salzburg', 'Erzähl mir Salzburg' en 'Am Schauptplatz' bieden inzicht in de geschiedenis van Oostenrijk en Salzburg, en in de kunst- en cultuurgeschiedenis. Schilderijen, foto's, beeldhouwwerken, kunstvoorwerpen, documenten en archeologische voorwerpen uit het verleden worden gecombineerd met werk van hedendaagse kunstenaars.

De geschiedenis van Salzburg gaat terug tot 774 toen de eerste basiliek werd voltooid. Deze Romaanse Dom brandde in 1598 af en werd vervangen door de huidige Domkerk.

Boekbespreking: De Poststempels van Nederland - NEDERLANDSE PUNTSTEMPELS (1 april 1869 - 14 juni 1893)

Welke verzamelaar heeft nou niet van de Nederlandse puntstempels gehoord. We weten, denk ik, allemaal wat dat zijn en hoe ze er uitzien maar het hoe en waarom dat is voor velen een schimmig gebied. Uiteraard kunnen we het e.e.a. in de NVPH catalogus opzoeken en we weten zo hier en daar ook nog wel een artikeltje te vinden met deze stempels als onderwerp maar daar blijft het dan ook bij. Echter voor degene die wat meer willen weten omtrent dit filatelistisch aspect is er goed nieuws: Harrie Jans, een verwoed verzamelaar van onder andere deze stempels, heeft alle informatie uit het verleden eens bij elkaar gezet. Samen met zijn 10 jarige ervaringen op dit gebied, eigen onderzoek en bevindingen, waarbij misverstanden zijn rechtgezet en diverse fouten zijn opgespoord heeft dit geleid

tot een brok informatie die nu in boekvorm met verzamelend Nederland gedeeld wordt. Het is een kloeke uitgave geworden waarin alle tot op heden bekende informatie verwerkt is.

Na een algemene inleiding en een overzicht van filatelistische gebeurtenissen tijdens het gebruik van de stempels opent Deel 1. Hierin worden in een 9 tal onderdelen de invoering, het gebruik, niet alleen postaal maar ook gebruikt op kwitanties en op telegrammen etc. onder de loep genomen. Verder worden de verschillende afmetingen, typen, beschadigingen, vervalsingen, afdrucken op buitenlandse zegels en nog veel meer besproken.

In Deel 2 vinden we een uitgebreid overzicht van de stempels. Dit is geen droge opsomming van de nummers geworden. Alle nummers worden in chronologische volgorde, dus per verstrekking, getoond met alle bijzonderheden die er over bekend zijn. Zo worden de onderlinge verschillen weergegeven als er bij een nummer meerdere stempels in gebruik zijn geweest. Uiteraard worden de stempelafdrucken helder en duidelijk afgebeeld. Verder vinden we uiteraard de datum van verstrekking van de verschillende stempels en informatie over de verschillende emissies waarop een bepaald nummerstempel voorkomt. Ook de vermelding van brieven van de hulppostkantoren waar nummerstempels op geplaatst zijn is niet vergeten. Alles is begrijpelijk omschreven en uitgebreid geïllustreerd met goede scherpe afbeeldingen van zegels en brieven.

In Deel 3 worden de overige puntstempels behandeld. Dit zijn de niet-officiële stomme stempels, de stempels gebruikt op spoorwegpostkantoren en de nummerstempels die in gebruik zijn geweest in tijdelijke militaire kampen. Dit alles wordt afgesloten met een literatuurlijst, een overzicht per hoofdstuk met de aangegeven noten, en drie bijlagen.

Het handboek, want zo mag je deze publicatie best noemen, en de tekst zijn prima uitgevoerd. Stevig gebonden en qua lay-out en indeling een lust voor het oog. In mijn optiek is het een zeer bruikbaar boek waarin op diepgaande en meeslepende wijze op dit aspect van de Nederlandse filatelie wordt ingegaan. Kortom is het een publicatie waarvan elke verzamelaar veel van kan opsteken en dat eigenlijk niet mag ontbreken in de boekenkast van de verzamelaar van Nederlandse postzegels.

Het boek is verkrijgbaar bij de vereniging Po & Po. Op de website staan de details. Tevens is daar een lijstje met enkele aanvullingen en correcties te vinden.

(Henk Burgman – 160930)

Schrijver: H.J.W.M. Jans - Taal: Nederlands - Bladzijden: 560 - Illustraties: kleur - Harde kaft, gebonden, 24,5 x 17,5 cm. - ISBN/EAN:978-90-71650-41-3

Uitgever: Nederlandse vereniging van Poststukken- en poststempelverzamelaars (Po & Po)

Winkelprijs: 30 € voor leden - 40 € voor niet leden. Prijs = excl. porto

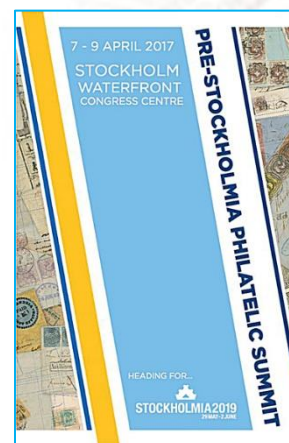
Informatie // Verkrijgbaar bij: Po & Po - E-mail: publicaties@kpnmail.nl - Web-site:

<http://www.po-en-po.nl/>

Filatelistisch seminar in Stockholm op 7, 8 en 9 april 2017

Dit jaar, op 7, 8 en 9 april 2017, wordt in de Zweedse hoofdstad Stockholm een belangrijk seminar georganiseerd. Het seminar is bestemd voor verzamelaars, exposanten, juryleden en filatelistische experts. Allerlei kennis over postzegels, brieven en afstempelingen en het filatelistisch belang van dit materiaal komt ter sprake in een aantal lezingen en workshops die onder leiding van ervaren filatelisten zullen worden gehouden.

Dankzij de inzet van Jonas Hällström hebben filatelistische seminars zich de afgelopen jaren weten te ontwikkelen tot bijzonder populaire gebeurtenissen. De nu geplande 'philatelic summit' zal vooral gericht zijn op het selecteren van het juiste materiaal; niet alleen voor verzamelingen, maar ook voor inzendingen op een tentoonstelling. De nadruk ligt daarbij op het filatelistisch belang van het geselecteerde materiaal. Tien lezingen, te houden door internationaal ervaren filatelisten, juryleden, exposanten en experts zullen de basis van

het seminar vormen. Nieuw daarbij is dat er extra workshops zullen worden gehouden die de deelnemers in staat stellen het door hen gekozen aandachtsgebied tot zijn recht te laten komen. Die gebieden zijn traditionele filatelie, postgeschiedenis, postwaardestukken, thematische filatelie en materiaal dat in de Open Klasse thuishoort.

Plaats van handeling is het moderne Stockholm Waterfront Congress Centre. Aan het seminar kan 'los' worden deelgenomen, maar het kan ook als een compleet pakket (inclusief verblijf in het nabijgelegen Radisson Blu Waterfront Hotel) geboekt worden. Inschrijven voor het seminar is nog mogelijk tot en met 31 december 2016, met de aantekening dat het aantal deelnemers beperkt zal worden gehouden. Belanghebbende verzamelaars kunnen deelnemen als ze de Engelse taal beheersen; de voertaal van het gehele seminar is namelijk Engels.

Het seminar richt zich op twee doelgroepen: verzamelaars die hun collectie in topvorm willen krijgen om bij deelname aan een tentoonstelling zo kansrijk mogelijk te zijn en filatelisten die zich willen inzetten om hun verzameling te verbeteren. Daarbij zullen de regels en richtlijnen die de FIP voor het deelnemen aan tentoonstellingen heeft vastgesteld als uitgangspunt dienen.

Nadere informatie alsmede het volledige seminarprogramma zijn op verzoek verkrijgbaar bij: Heinrich Köhler Auktionshaus GmbH & Co. KG, Wilhelmstraße 48, 65183 Wiesbaden (Duitsland), telefoon: +49(0)6 11/39381, fax: +49(0)611/39384, E-mail: info@heinrich-koehler.de, online www.heinrich-koehler.de

Corinphila Auktionen AG, Wiesenstrasse 8, 8032 Zürich (Zwitserland), telefoon: +41(0)443899191, fax +41(0)443899195, e-mail: info@corinphila.ch, online www.corinphila.ch (AIJP – 161121).

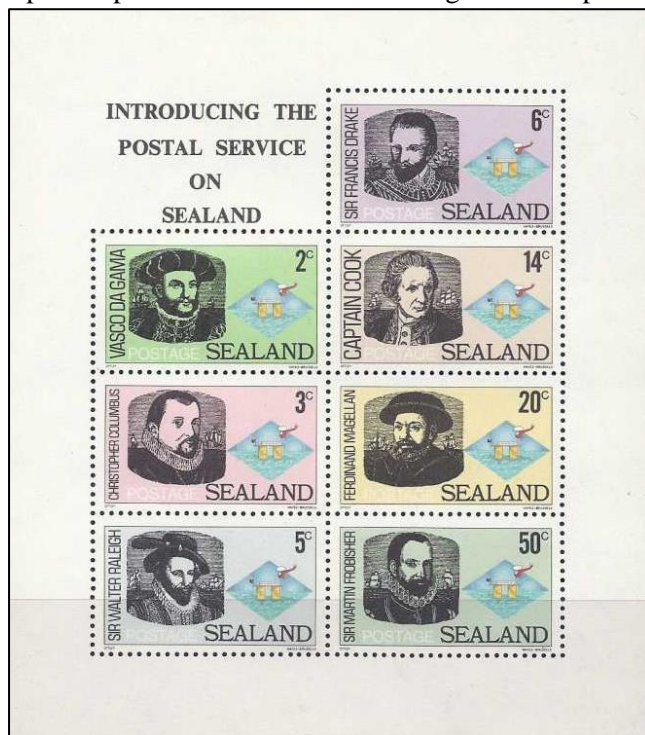

Sealand:

Nee, niet Zeeland, maar het land Sealand. Tenminste, de enkele bewoners van dit uiterst kleine land vinden dat ze een zelfstandig land zijn, met een eigen regering en alles wat erbij hoort, zoals postzegels.

Het Prinsdom Sealand (Principality of Sealand) is een zelfuitgeroepen micronatie, ongeveer twaalf kilometer van de Engelse oostkust gelegen op een voormalig marineplatform.

Op 2 september 1967 nam de Engelse radiopiraat Paddy Roy Bates een tot dan toe verlaten

oorlogsplatform het Maunsell-fort uit de Tweede Wereldoorlog in bezit en riep er een onafhankelijk vorstendom uit. De aanwezige radiopiraten werden verjaagd en Paddy Roy Bates stichtte Sealand. Hoewel Sealand door geen land ter wereld wordt erkend, heeft het een grondwet en geeft het in de territoriale wateren gelegen "vorstendom" eigen postzegels, munten, paspoorten en attesten van verleende adelstand uit. Sealand heeft een oppervlakte van 550 m² en een inwonertal dat varieert van 1 tot 5.

In 1967 konden dergelijke claims nog vrijelijk gedaan worden, aangezien de landen rond de Noordzee een driemijlslimiet hanteerden. In 1987 werden de territoriale wateren verbreed tot 12 mijl buiten de kust, zodat de claim van Bates in wezen strafbaar is geworden. Hij is hier echter nooit om vervolgd, en in tegenstelling tot wat bij vergelijkbare initiatieven het geval was is Sealand nooit door een leger bezet om de

claim te ontcrachten. Hiertoe is tegen het einde van 1968 eenmaal een poging gedaan, maar nadat de kustwacht vanaf het platform met een achterlader beschoten werd, nam die zijn verlies en deed geen verdere pogingen tot bezetting. De overheid van Sealand refereert aan dit incident als een

"terroristische aanval die kon leiden tot het verlies van levens" en een "conflict met de Britse, Nederlandse en Duitse overheden".

In augustus 1978 kwam een groep Nederlanders met een Duitse advocaat naar de 'eilandstaat' toe om handelszaken te bespreken met Sealand. Bates was destijds in het Verenigd Koninkrijk aanwezig. De groep bezette het platform en "kidnapte" Bates' zoon Michael. Kort daarna hernam Bates de basis met een groep vrienden en hielden ze de Nederlanders en de Duitser vast op het platform als "krijgsgevangenen".

Tijdens de periode dat Sealand de groep vasthield probeerden de Nederlandse en Duitse overheid er tevergeefs voor te zorgen dat ze vrijgelaten werden.

De hulp van het Verenigd Koninkrijk werd ingeroepen, maar deze bleef buiten de hele toestand. Na een maand stuurde Duitsland een diplomaat naar Sealand om over de vrijlating van de Duitser te onderhandelen.

Bates liet eerst de Nederlandse gevangenen vrij, volgens de Geneefse Conventie. De Duitser werd nog vastgehouden, omdat deze volgens Sealand een Sealands paspoort bezat en daardoor schuldig was aan landverraad. Uiteindelijk werd ook de Duitser vrijgelaten, omdat Sealand de goede naam wilde behouden. Rechtmatige zelfstandigheid ?

Bates vond dat het uitroepen van de zelfstandigheid van Sealand een rechtmatige daad was. De Britten hadden de verdedigingsforten tijdens de Tweede Wereldoorlog ver buiten de territoriale wateren gebouwd. Een actie die volgens Bates in feite illegaal was.

In 1968 boog een rechtbank in Essex zich over deze vraag, omdat Bates voor de rechtbank moest komen vanwege het schieten op het bootje met de destructieploeg. Tijdens de zitting kwam de rechter tot de conclusie dat:

"this is a swash buckling incident perhaps more akin to the time of Sir Francis Drake, but it is my judgment is that the UK courts have no jurisdiction."

Natuurlijk bleef een officiële erkenning van de Britten of de Duitsers uit. Sterker nog: in 1987 verruimde Groot-Brittannië haar internationale wateren van 6 kilometer naar 22 kilometer, waardoor Sealand nu ineens binnen het Britse zeggenschapsgebied viel. In 1994 kwam daar nog een uitspraak van de Verenigde Naties overheen. De United Nations Convention on the Law of the Sea stelde het volgende:

"Artificial islands, installations and structures do not possess the status of islands. They have no territorial sea of their own, and their presence does not affect the delimitation of the territorial sea, the exclusive economic zone or the continental shelf".

Desondanks lieten de Britten Sealand met rust. Na een grote brand in 2006, waarvan de schade wel helemaal hersteld werd, probeerde The Pirate Bay Sealand te kopen. Het liep op niets uit. In 2012 overleed Roy Bates aan de gevolgen van Alzheimer. Hij werd opgevolgd door zijn zoon

Michael. Michael woont inmiddels in Essex en heeft het beheer over het platform overgelaten aan een paar vertegenwoordigers.

Michael Martelle deed namens Sealand mee aan de Kungfu World Cup 2007 in Canada, Martelle haalde twee zilveren medailles.

Het voetbalelftal van Sealand is lid van de NF-Board, een bond van voetballanden die niet bij de FIFA of UEFA zijn aangesloten. (*Willem-Alexander Arnhemmer – 161124*).

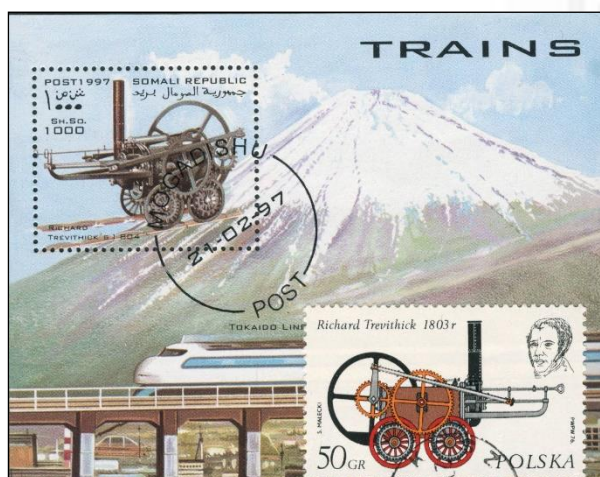
Thematisch verzamelen.

Foutjes in afbeeldingen van regulier uitgegeven postzegels

Iedere verzamelaar bekijkt haar of zijn zegels wel eens onder de loep. Dat doen wij ook regelmatig en zijn er zo achter gekomen dat er redelijk veel kleine en grote fouten op postzegels voorkomen of zelfs blunders. Om deze reden willen wij u hiervan graag deelgenoot maken.

Inleiding: Stoomenergie werd in de 17^e eeuw voor de eerste keer voor praktische doeleinden aangewend. Ze werd toen gebruikt om water uit de kolenmijnen in Engeland te pompen

Om de industrialisatie te steunen waren er “moderne” transportmiddelen nodig. Spoorbanen werden aangelegd, waarlangs wagens met wielen werden voortgetrokken door paarden. Tegen het einde van de 19^e eeuw was de spoorbaan in de mijnstreken een heel gewoon verschijnsel geworden.

Afb. 1

De eerste primitieve Stoomlocomotief ter wereld, die over rails werd voortbewogen werd gebouwd door Richard Trevihick (1771-1833)’ ontworpen in 1803 bij Coalbrook Dale Iron Works (afb.1)

Linksboven en rechtsonder de eerste stoomloc. Midden een hoge hedendaagse snelheidstrein in Japan. Bij het vergelijken van de twee zegels blijkt dat “het grote vliegwiel op de Poolse zegel aan de verkeerde kant van de stoomlocomotief is getekend”. (foutje). De stoomloc. is ontworpen in 1803, maar reed zijn eerste proefrit in 1804.

afb. 2

afb. 3

afb.4

Afb.2 Bondsrepubliek “Duitsland”. We zien op het zegel van de 1^e Postconferentie van 1863 in Parijs bij de deelnemende landen Frankrijk als RF weergegeven. Frankrijk was toen nog een keizerrijk met de neef van Napoleon. Hier kwam pas op 8 september 1870 d.d. Frans-Duitse oorlog een einde aan en werd het een republiek.

Afb. 3 Ten tijde van de D.D.R. was de Spaanse taal v/d Oost Duitse postzegelontwerpers ook niet foutloos. Bij de manifestatie voor Ernst Thälmann wordt Libertad pro Thälmann geëist, maar in goed Spaans had er POR Thälman moeten staan (zie bovenste spandoek) op het zegel.

Afb.4. De in 1943 in Nederland uitgegeven zegel, ter herdenking van de dag van de postzegel. De postkoets wordt getrokken door een dravend paard,.....een stilstaande koets trekt. (zichtbare spaken).

afb. 5

afb.6

afb.7

Afb.5 Bij het evenement “Jeux Sportifs de Dakar” een organisatie waar niet betaalde atleten strijden om de eerste plaats. Hier op het linker zegel de afgebeelde boksers. Deze boksers moeten echter vlgv voorschift, een shirt dragen. Beroepsboksers echter dragen, de juiste kleding bij een gelijkwaardig evenement.

Afb. 6 Uitgifte huwelijkszegel “Beatrix en Claus. N.V.P.H. catalogusnummer. 370. De afgebeelde twee papegaaien, zittend op de ringen, zijn echter mannetjes.

Afb. 7 Giraffen eten alleen bladeren van loofbomen (zegel Uganda) en geen palmboomblad van een palmboom. (zegel Ries Nyassa).

afb. 8

Afb. 8 In de linker zegel is de doorsnede juist getekend. In de rechter zegel, zijn de zuigerveren door de doorsnede van de zuiger getekend en dit is niet juist.

Miep & Rob Ronde, met dank aan dhr. van Driel. - Bronnen: Eigen archiefmateriaal,

Beschadigde post:

We kennen allemaal beschadigde poststukken, bijvoorbeeld poststukken die met een verongelukt vliegtuig waren verzonden, en die na het verongelukken van het vliegtuig alsnog – beschadigd werden bezorgd. Zoals de poststukken van de ‘Uiver’ in 1934.

De politie van Zutphen heeft een foto op Facebook gezet van beschadigde kerstkaarten. Die zaten in een brievenbus in Warnsveld die door vandalen is opgeblazen. De politie is op zoek naar de afzenders van de kerstgroeten.

Buurtbewoners hoorden dinsdag rond 22.30 uur een harde knal aan het Horseler en zagen dat de brievenbus was vernield.

Veel poststukken, waaronder ook kerstkaarten, lagen verspreid op straat en waren beschadigd. Een medewerker van PostNL heeft ze meegenomen.

Afzenders die hun kaarten op de foto herkennen, worden verzocht contact op te nemen met PostNL. De politie is op zoek naar daders en getuigen van de vernieling.

Misschien horen deze kerstkaarten ook thuis in de rubriek ‘beschadigde poststukken’. En er zullen nog wel meer kerstkaarten beschadigd raken, want dit is pas het eerste bericht (op 14 december) over een opgeblazen postbus. (*Telegraaf* – 161214).

KNBF Bondsbibliotheek

Bent u op zoek naar achtergrondinformatie over een postzegel, een stempel, een briefkaart, een bepaalde route in de postgeschiedenis of naar iets anders wat de filatelie zo mooi maakt? Wilt u een artikel schrijven en heeft u behoefte aan aanvullende informatie? Overweegt u wellicht een nieuwe collectie op te zetten, maar overziet u het verzamelgebied nog niet helemaal?

Er zijn vele redenen om een bezoek aan de Bondsbibliotheek te brengen. De Bondsbibliotheek beschikt over een unieke verzameling filatelistische literatuur bijeengebracht door aankopen van de KNBF en door giften van gerenommeerde en enthousiaste filatelisten. Er zijn in totaal meer dan 10.000 boeken, catalogi, tijdschriften (zie onderdeel Tijdschriften) en andere publicaties over alle mogelijke landen en thema's. Er komen nog dagelijks nieuwe publicaties bij (zie onderdeel Aanwinsten). U kunt er terecht met al uw vragen op het gebied van filatelistische literatuur en u heeft de gelegenheid aan de leestafel boeken tijdschriften in te zien. Dit biedt tevens een mooie kans om contact te leggen met medeverzamelaars.

Indien u een of meerdere boeken en/of ingebonden jaargangen van tijdschriften wilt lenen, dan dient u eerst een “leespas” bij de Bondsbibliotheek aan te vragen (zie onderdeel Reglement). Voor het “Reglement van uitlening, zie onderdeel Reglement. Indien gewenst kunnen boeken en ingebonden jaargangen van tijdschriften aan u worden opgestuurd. Hiervoor worden portokosten in rekening gebracht. De reguliere uitleentermijn is vier weken.

Wilt u zeker weten of een boek aanwezig is voordat u langskomt, raadpleeg dan op voorhand de catalogus op de website (zie onderdeel Catalogus). Met dit hulpmiddel kunt u tevens zoeken naar boeken, tijdschriften, tentoonstellingscatalogi, artikelen en cd-roms over een bepaald onderwerp of van een bepaalde auteur. Daarnaast beschikt de Bondsbibliotheek in ruime mate over andersoortige filatelistische literatuur en informatie zoals veilingcatalogi, een historisch overzicht van

en

postzegeltentoonstellingen in Nederland, adresgegevens van filatelistische bibliotheken en postmusea in het buitenland etc. Vraag ons waarnaar u op zoek bent en wij zullen u helpen. Wilt u op de computer publicaties lezen ga dan naar het onderdeel Digitale publicaties.

Indien u lid bent van een bij de KNBF aangesloten vereniging (op vertoon van uw Bondspas) of van de NVPH, dan heeft u gratis toegang tot de dienstverlening van de Bondsbibliotheek. Wilt u met een groep komen, maakt u dan s.v.p. op voorhand een afspraak.

Bondsbibliotheek KNBF, Hoofdstraat 1, 3741 AC Baarn. T: 035 541 25 26 - E: bibliotheek@knbf.nl
W: www.knbf.nl

Openingstijden: elke woensdag van 10:00 – 17:00 uur.

In 2017 is de KNBF bibliotheek ook op een aantal zaterdagen open van 10:00 – 12:00:

Zaterdag 4 maart, zaterdag 6 mei, zaterdag 2 september, zaterdag 4 november

N.B.: De Bondsbibliotheek is niet bereikbaar op het bekende nummer 035 – 541 2526 op de woensdagen. De bibliotheek is van 10.00-16.45 u bereikbaar onder nummer **06 336 876 75**

INFORMATIE EN MATERIAAL

Een nieuw postzegeljaar is aangebroken. In 2017 zijn, ook in Nederland, weer verschillende postzegelbeurzen en –tentoonstellingen. Ga daar naar toe! Op deze evenementen is voor een verzamelaar veel te beleven. Zo'n evenement is vaak een beurs of een tentoonstelling waar ook handelaren zijn met gespecialiseerd materiaal. Heerlijk om te snuffelen in de bakken en dozen, op zoek naar een leuke aanwinst voor je verzameling!

Het gaan naar een tentoonstelling biedt nog iets extra's. Ook als je zelf niet tentoonstelt. Je kunt in de kaders te zien hoe anderen verzamelen. Daar kan je zeker van leren (soms ook hoe het niet moet). Je ziet materiaal dat anderen hebben gebruikt, je doet ideeën op.

Bij evenementen kom je natuurlijk ook andere verzamelaars tegen. Bij hen, en ook bij de handelaren, kan je informatie krijgen over vragen waar je mee zit, bijvoorbeeld dat je niet weet waar een bepaalde zegel of

bepaald stuk vandaan komt of wat een specifiek stempel betekent, of wat in een bepaalde tijd de juiste tarieven waren. Neem ok gerust zegels of stukken mee waar je thuis mee aan het worstelen bent mee en stel je vragen. Als iemand het niet weet, verwijst hij wel door.

Er zijn door het jaar heen evenementen in verschillende plaatsen in het land, dus het kan nooit echt heel ver weg zijn. Of als dat toch zo is, maar er een gezellig dagje uit van! Veel leuker dan achter de computer. Toch? Doen!

Tot snel ziens op een postzegels-evenement!

Jan Cees van Duin, voorzitter KNBF

EEN STUKJE FILATELISTISCHE VORMING (40)

(Anti)filatelistisch frankeren.

Je kunt poststukken niet frankeren (port betaald stukken en post aan een antwoordnummer) of wel frankeren. Vervolgens kun je overfrankeren, onderfrankeren en correct frankeren. Binnen de laatste drie categorieën kun je dan weer een keuze maken tussen 'normaal' (met de voor het betreffende postale gebruiksdoel uitgegeven waarden) en 'filatelistisch', waarvan zo meteen een voorbeeld, dat

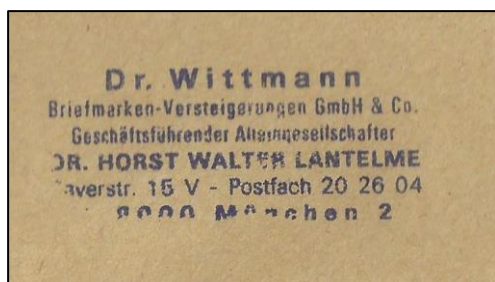
bovendien nog een mengfrankering is. Het woord ‘filatelistisch’ betekent hier in feite ‘om een liefhebber van postzegels een plezier te doen’.

Op de Postex is altijd wel een handelaar die opruiming houdt en bakken vol filatelistisch afval aan de man probeert te brengen voor een hele of een halve euro. Ik trek graag een kwartiertje uit om daar een snelle blik op te werpen. Het afgebeelde stuk trok mijn aandacht en wisselde van eigenaar. Een nadere bestudering thuis leerde mij dat er voor €16,90 aan huidige cataloguswaarde was opgeplakt. Geen

gekke aankoop voor €0,50! Op de envelop staat te lezen dat het (met inhoud uiteraard) 139 gram heeft gewogen en dat er geld of waardepapieren tot DM 500,- in hebben gezeten. De datum van het stempel is hier en daar te lezen: 30 april 1991. Het V-strookje (‘valeur’ is het Franse woord voor waarde) is een aantekenstrookje voor geldzendingen en de frankering (een mengfrankering van Berlijn en Bund zegels) van DM 9,20 klopt tot op de Pfennig: DM 3,20 voor een brief van dit gewicht naar een plaats in Duitsland en DM 6,00 voor een geldzending tot DM 500,-.

Is het niet vreemd om zo iets zakelijks als een geldzending zo uitbundig te frankeren? Normaal gesproken wel, maar niet als we de achterkant van de brief bekijken. Het gaat om een brief van een postzegelveiling met hoogstwaarschijnlijk de opbrengst en/of niet-verkochte stukken naar een inzender. Als de opbrengst van de veiling teleurstellend is zal zo’n brief je misschien toch wel vrolijk stemmen. Een leuk ‘prentenboek’!

Het kan ook anders, zoals te zien op het volgende voorbeeld.

Dit stuk kreeg ik toegereikt door een lid van mijn lokale vereniging. Dat was gratis, maar het versturen van het stuk niet! Het stuk is afkomstig uit Tbilisi in Georgië, het is kennelijk de adreszijde van een grote enveloppe of van

een pakket en het heeft in Amsterdam een ‘behandeling’ ondergaan, want een stempel vermeldt dat het open of beschadigd is aangetroffen en bij de inkleding opnieuw is verpakt. Het is aangetekend verzonden (stempeltje RECOMMANDÉ). Daardoor – en waarschijnlijk ook wel door het gewicht –

moest er een flink bedrag worden opgeplakt. Dat plakken viel in overigens wel mee, omdat het om zelfklevende zegels ging.

Bij mijn weten bestaat het begrip nog niet, maar ik noem dit antifilatelistisch frankeren. Hier doe je een liefhebber van postzegels dus geen plezier mee! Wat zit er op? Wel, 60 zegels van 80 en 180 van 70 tetri (graag natellen...). De nationale munt is de Georgische lari, in de internationale valutahandel aangegeven als GEL en gelijk aan 100 tetri. We gaan nu even rekenen. De totale frankering is 17400 tetri, oftewel GEL 174. In december 2016 stond dat gelijk aan ongeveer €64. Dat is nogal wat. Maar we kunnen niet de hele puzzel oplossen. De datum van de stempels is namelijk niet goed leesbaar: 1995?. In ieder geval kan het niet eerder zijn dan 1993, want die datum staat op de zegels. In 1995 was er nog geen euro en voor de aardigheid rekenen we het bedrag nog even om in gulden, aannemende dat de koers dezelfde was als in 2016: f140. De jaren '90 waren onrustige tijden in Georgië met wellicht een ongunstiger wisselkoers dan nu en mogelijk was er een gebrekkige bevoorrading van de postkantoren. Frankering met zelden gebruikte hogere waarden zou heel wat 'filatelistischer' zijn geweest!

(Dit artikel is een bewerking van twee verhaaltjes die eerder verschenen in het clubblad van de FV Goeree-Overflakkee.)

Sjoerd Bangma

Vogels:

U heeft zeker een mening over de postzegelvelletjes die PostNL uitgeeft, maar in alle oprechtheid, dit zijn wel heel mooie plaatjes.

Dit is het postzegelvelletje 'lente' en zo komen er ook een velletje 'zomer', 'herfst' en 'winter'. . De uitgiftedata zijn: wintervogels op 2 januari 2017, lentevogels op 20 februari 2017, zomervogels op 6 juni 2017 en herfstvogel sop 18 september 2017.

Elk postzegelvel uit de Themacollectie 2017 – Vogels bevat tien door PostNL ingevulde persoonlijke postzegels. In het vrije vlak van de postzegel staat een kleurenfoto van de vogel, met de soortnaam in

een sierlijke letter. Alle foto's zijn close-ups van vogels in verschillende poses en locaties: op een tak, in de holte van een boom, op het nest, in vlucht, tijdens de landing, op het water, in de sneeuw, enzovoort. Op ieder vel lopen de staart of de vleugels soms over de perforatierand door naar de velrand. Het achtergrondbeeld van het postzegelvel is een wazige monochrome foto met onscherpe lichtvlekken. De achtergrondkleur van ieder vel komt terug in de achtergrond van de vogelfoto's en verwijst naar het betreffende seizoen. Voor de typografie op de postzegels is gebruikgemaakt van de Boucherie Cursive uit 2014 van Laura Worthington.

Ontwerper Frank Janse (1967) studeerde in 2001 af als grafisch ontwerper aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam. Tot 2009 werkte hij voor verschillende reclame- en ontwerp bureaus, waaronder Room for ID's, waarna hij voor zichzelf begon als Frank Grafisch Ontwerp in Gouda. Frank Janse is specialist in huisstijlen, branding, infographics en communicatiecampagnes. Hij werkt onder meer voor uiteenlopende onderwijsinstellingen en op het gebied van zowel business-to-business als business-to-consumer. Dat doet hij voor klanten als PostNL, vastgoedspecialist Fortierra, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het Haags Centrum voor Onderwijsadvies, de Erasmus Universiteit en Rekel Producties. In opdracht van PostNL ontwierp Frank Janse eerder verschillende persoonlijke postzegels en luxe bewaarsystemen.

USPS: dubbele zegel snel ontdekt

In de editie van 12 december 2016 van het Amerikaanse postzegeltijdschrift "Linn's Stamp News" was een foto te vinden van een Amerikaans velletje met twaalf zegels, gewijd aan de honderdste geboortedag van de schilder Andrew Wyeth. Het velletje verschijnt in juli van het komende jaar. Er was echter iets vreemds aan de afbeelding in „Linn's Stamp News“: één van de door Wyeth gemaakte schilderijen was er tweemaal in te vinden. Het betrof een ontwerpfout, die gelukkig snel werd ontdekt. De United States Postal Service (USPS) verspreidde snel een nieuwe foto van het Wyeth-velletje, en ditmaal – zoals oorspronkelijk ook de bedoeling was – met twaalf in plaats van elf verschillende doeken. Het betreft de volgende schilderijen: Wind from the Sea (1947), Big Room (1988), Christina's World (1948), Alvaro and Christina (1968), Frostbitten (1962), Sailor's Valentine (1985), Soaring (1942-50), North Light (1984), Spring Fed (1967), The Carry (2003), Young Bull (1960) en My Studio (1974).

(*AIJP* – 161221).

Links de foute versie, rechts de gecorrigeerde.

Polypropyleen: geschikt voor het bewaren van filatelistisch materiaal op lange termijn?

Al jaren worstelen filatelisten met de vraag welk materiaal nu het beste geschikt is om er hun oude documenten, postzegels en ander filatelistisch materiaal in te bewaren. Polyester lijkt daarbij de

voorkeur te krijgen, vooral van exposanten. In tegenstelling tot PVC zijn er van dit materiaal namelijk geen schadelijke of indirect nadelige effecten bekend. Voor die verzamelaars die hun kostbare schatten helemaal niet willen tentoonstellen, of voor diegenen die collecties beheren die vooral uit „alledaags“ materiaal bestaan, zal polyester echter te duur zijn. Daarom wordt er naarstig naar alternatieven gezocht.

In diverse raadgevende gidsjes - het meest recent nog in “Wider die Zerstörung in der Philatelie - Zur Aufbewahrung und Bewahrung philatelistischer Schätze“ van Wolfgang Maassen (Schwalmtal, 2016) – wordt er op gewezen dat polypropyleen (afgekort PP) een alternatief kan zijn.

Een bekende naam in de archief- en bibliotheekwereld is Klug Conservation. Deze in het Duitse Immenstadt gevestigde onderneming heeft onlangs deel zes van een serie brochures uitgegeven die als gezamenlijk thema ‘Wissen’ (‘Kennis’) hebben. De bedoelde brochure geeft een antwoord op de prangende vraag ‘Is polypropyleen een materiaal dat geschikt is voor archivering op lange termijn?’

Volgens prof. dr. Gerhard Banik heeft PP

een aantal positieve eigenschappen. Het is bijvoorbeeld heel sterk en het scheidt geen stoffen af die tot veroudering of beschadiging van het erin bewaarde materiaal leiden. Er is wel een duidelijk nadeel: het feit dat PP een sterke neiging vertoont om elektrostatische te worden opgeladen; dat betekent dat het heel snel stof, haren en andere kleine partikeltjes aantrekt.

Deze voor- en nadelen zijn al vaker beschreven, waarbij de conclusie steeds was dat PP-film geschikt is om materiaal langere tijd op te slaan zonder dat er beschadiging of veroudering optreedt. Ook wordt vermeld dat het in een stoffige omgeving allerlei kleine ongerechtigheden kan aantrekken, iets dat kan worden vermeden door de collectie(s) in een goed afgesloten kast te bewaren. Een voordeel dat niet over het hoofd mag worden gezien is dat weekmakervrije PP-films veel minder dan films of vellen van polyester. We zwijgen hier nog maar over PVC, een materiaal – dat is althans de opinie van velen – schadelijke effecten op het erin bewaarde materiaal kan hebben.

De studie van Klug Conservation is te raadplegen op het volgende internetadres: www.klug-conservation.de (AIJP – 161216).

Indrukwekkende unica van Mauritius onder de hamer

De kenners hadden er eigenlijk iets meer van verwacht. Had David Feldman, de voormalige eigenaar van het beroemde veilinghuis, niet tijdens LONDON 2015 laten weten welke opbrengst er uit de bus zou komen: zo’n tien miljoen dollar? We hebben het over de veiling van de originele drukplaat van de beroemde eerste postzegels van Mauritius, die met het inschrift ‘Post Office’. Toen de speciale catalogus verscheen waarin de drukplaat uitvoerig werd beschreven waren de verwachtingen al een flink stuk getemperd: daar was sprake van een opbrengst die tussen de 2 en 3 miljoen euro zou kunnen liggen. En voor de inzetprijs gold hetzelfde: het bieden begon bij 1 miljoen euro. Veel meer dan dat bracht de drukplaat niet op. De koper moest uiteindelijk (inclusief veilingkosten) iets meer dan 1.320.000 euro betalen.

Een vergelijkbaar resultaat leverde de veiling van de legendarische "Bombay-brief" van Mauritius op. Deze brief is gefrankeerd met twee zegels van 1 d. rood met de inscriptie 'Post Office'. Het is een brief die in elke verzameling van enige importantie een uitstekend figuur weet te slaan. Net als bij de originele drukplaat het geval was had Feldman ook voor de 'Bombay-brief' een speciale catalogus laten maken. In die catalogus werd de waarde van de brief geschat op tussen de drie en de vijf miljoen euro. Maar dat was echt te optimistisch gedacht. De inzet was twee miljoen euro en ook hier was de uiteindelijke opbrengst niet veel hoger: 2.400.000 euro (inclusief veilingkosten). Hieruit kon worden opgemaakt dat de brief - in tegenstelling tot wat men verwachtte - de laatste jaren niet in waarde is gestegen.

Beide zeldzaamheden gingen naar niet nader genoemde, anonieme bidders. Het veilinghuis meldde in een persverklaring die op 3 december 2016 verscheen dat de sfeer in de veilingzaal levendig en gespannen was. Tegenvallende opbrengsten of niet, Feldman liet weten dat het verheugend was dat de twee rariteiten een nieuw en geschikt onderdak hadden gevonden. Kennelijk waren de kopers prominente verzamelaars. (AIJP – 161214).

Foto's van beide Mauritius-rariteiten (met dank aan David Feldman, Onex)

Nieuwe Automatenzegels in Duitsland:

Er werd al langere tijd over gespeculeerd of en wanneer er nieuwe automatenzegels zouden komen in Duitsland. Vanaf 3 januari 2017 zullen de afbeeldingen Brandenburger Tor en Post Tower Bonn

worden vervangen door twee nieuwe motieven. Het ontwerp van de nieuwe zegels is van Thomas Serres. Het thema is 'brieven schrijven' en 'brieven ontvangen'. De zegels zijn vanaf de dag van uitgifte verkrijgbaar op 29 plaatsen in Duitsland.

Hij is er weer: PHILA HISTORICA!

Vlak voor Kerstmis 2016 werd het vierde en het laatste nummer van de jaargang 2016 van PHILA HISTORICA ter download aangeboden. Je zou het een soort verrassing kunnen noemen dat ditmaal niet alle gebruikelijke rubrieken in het blad te vinden zijn (ruimtegebrek was de oorzaak), maar daar staat tegenover dat de lezer een unieke historische studie krijgt voorgeschoteld, die werd geschreven door Peter Garcarek. Het blad kan via www.philahistorica.de worden gedownload. In een voorwoord kondigt de hoofdredacteur van het blad, Wolfgang Maassen, een aantal

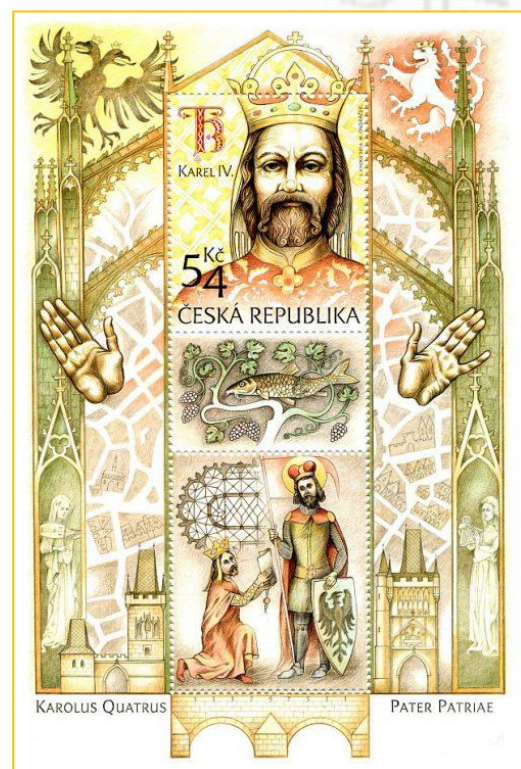
veranderingen aan die op het blad betrekking hebben. Een daarvan is de introductie van een betaalknop die downloaders kunnen gebruiken als de verschijning van PHILA HISTORICA financieel willen ondersteunen. De binnengekomen bijdragen maken het mogelijk om de verschijning van het blad ook in de toekomst te kunnen realiseren. Wie wat wil bijdragen mag zelf het sponsorbedrag betalen; zelfs heel bescheiden bijdragen worden op hoge prijs gesteld. En als u niet wilt doneren dan is dat ook goed; het blad blijft gewoon voor gratis download beschikbaar. Laat echter niet worden vergeten dat het produceren van PHILA HISTORICA (een digitaal magazine dat gemiddeld 250 pagina's op groot formaat te bieden heeft) veel tijd, arbeid en moeite kost. U kunt het blad overigens ook via een directe downloadlink naar u toehalen. Die link luidt als volgt: http://philahistorica.de/Dokumente/PhilaHistorica_04.pdf (AIJP – 170104).

Tsjechische Post haalt blok terug:

Een kleine – pijnlijke – fout maakte het voor de directie van de Tsjechische Post noodzakelijk een herdenkingsblokje ter herdenking van de 700 jarige geboortedag van Karel IV terug te halen. Onder in de linker hoek stond te lezen 'Karolus Quatrus' – onjuist helaas zoals echte Latinisten weten had dit 'Karolus Quartus' moeten zijn. Valt niet echt op, zeker niet voor degene die er snel overheen leest en voor degenen die geen Latijn kennen. Maar goed, blokjes teruggehaald. Degene die echter al zo'n blokje in zijn bezit heeft – er waren er een aantal inmiddels al uitgegeven – zal niet bereid zijn zijn foute blokje terug te geven.

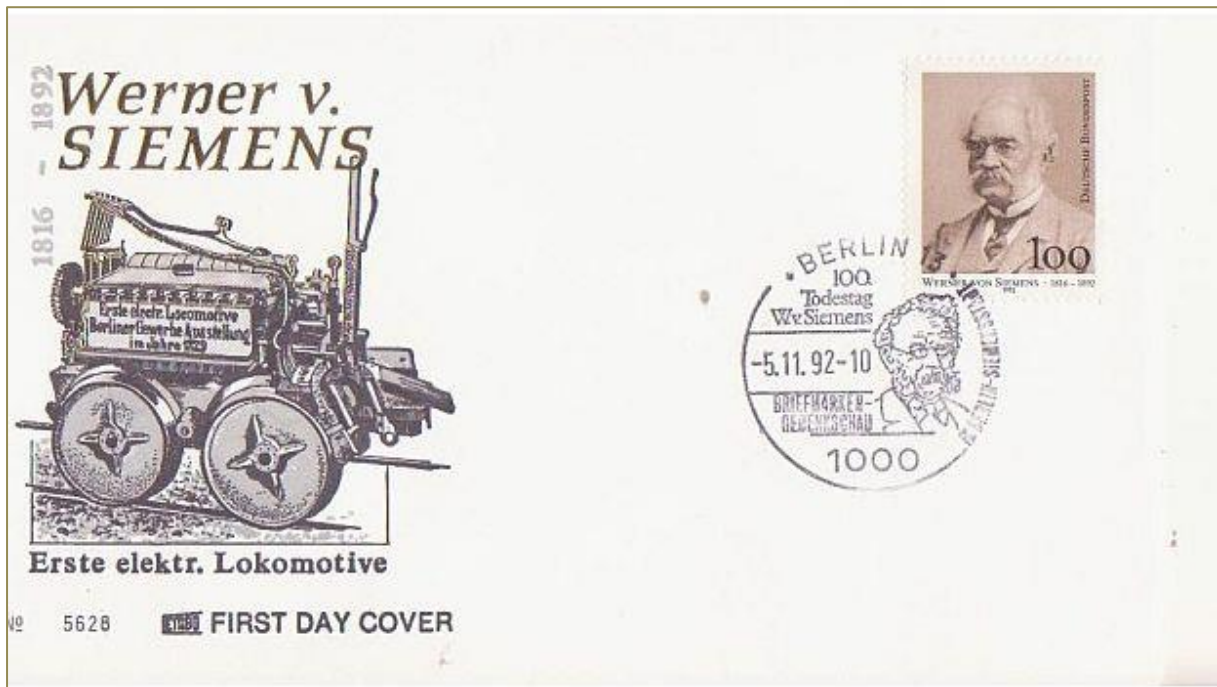
Wie weet wellicht zelfs heel veel waard, echter wel afhankelijk van hoeveel foute blokjes zijn verspreid. Maar dat wilde de Tsjechische Post niet zeggen....

(DBZ - Udo Angerstein – Europa und Übersee – 160519)

Ernst Werner von Siemens

Ernst Werner von Siemens (1816-1892) was een Duitse uitvinder en ondernemer. Hij droeg bij tot de uitvinding en ontwikkeling van de elektrische machines en tot de perfectionering van de elektrische wetenschap. De eenheid Siemens (S) voor elektrische geleidbaarheid is naar hem vernoemd. Siemens werd geboren in een arm gezin als vierde van veertien kinderen. Van 1831-1834 bezocht hij het Katharineum-gymnasium in Lübeck, waar hij echter geen diploma behaald omdat hij de school moest verlaten om bij te dragen aan het huisgezin van zijn ouders. Hij nam dienst in het (Pruisische) leger, waar hij van 1835 tot 1838 aan de Artillerie- en Genieschool in Berlijn studeerde. In deze tijd deed hij al zijn eerste uitvindingen. Zijn ouders overleden in 1839 en 1840 en Werner kreeg de verantwoordelijkheid voor zijn jongere broertjes en zusjes. Door octrooien te verkopen kreeg hij voldoende geld om het gezin te onderhouden.

In 1847 ontwikkelde hij een (betere) telegraaf en in 1847 stichtte hij een onderneming *Telegraphen Bauanstalt von Siemens & Halske* die eerst in Duitsland en later ook in andere landen telegraaflijnen bouwde. Doordat hij een sterk internationale visie had bouwde hij zijn bedrijf vanaf het begin uit tot een multinational. Hij vond dat gemotiveerde werknemers het succes van een bedrijf bepaalden. Hij introduceerde onder andere pensioenfondsen, 9-urige werkdagen, deelname

in de bedrijfswinst en vergoedingen voor weduwen en wezen. In 1888 werd hij in de adelstand verheven (von Siemens). Naast de wijzertelegraaf, waarmee men berichten kon versturen zonder gebruik te maken van morsecode leverde Siemens verscheidene bijdragen aan de ontwikkeling van de elektrotechniek (het begrip werd door hem geïntroduceerd) en wordt hij gezien

als de grondlegger van deze tak van techniek in Duitsland.

Siemens' voortdurend onderzoek resulteerde in veel nieuwe producten. Van grote praktische betekenis was zijn ontdekking van het dynamoprincipe in 1866. Deze gebruikte een deel van de door de generator opgewekte stroom voor het opwekken van het magneetveld, (serie, shunt of compoundbekrachtiging), waardoor men geen permanente magneten of een afzonderlijke batterij meer nodig had voor het opwekken van het magneetveld. Werner von Siemens had ook een belangrijke rol in de ontwikkeling van de trein door een elektrische locomotief te bouwen – te bezichtigen in het Deutsches Museum te München. (*Willem-Alexander Arnhemmer – Deutsche Post – DBZ – 170104*).

Een lettertje minder

Eind vorig jaar werd bekend dat een Duitse zegel op het laatste moment moest worden aangepast omdat hij een spelfout bevatte.

De zegel toont kerstwensen in verschillende talen. Helaas ging het fout bij de Nederlandse tekst: die luidde 'Vrolijk kerstfest' (een 'e' te weinig in de lettergreep 'fest').

De zegel werd nog voor verschijning gecorrigeerd ('Vrolijk kerstfeest'), maar het schijnt dat toch nog enkele exemplaren werden verkocht. Toch maar goed op recente poststukken uit Duitsland letten, dus.

(Filatelie NL / Charles Beterams – AIJP – 170106).

Jongste nummer van Der Bote is verschenen

De Duitse studiegroep „Tag der Briefmarke“ geeft een eigen orgaan uit, getiteld „Der Bote“. Onlangs verscheen het jongste nummer van dit blad (aflevering 58), met daarin een aantal korte bijdragen die de totstandkoming en ontwikkeling van het fenomeen „Dag van de Postzegel“ belichten.

Het gaat daarbij in het bijzonder om de dagen zoals die georganiseerd werden of worden in Palestina, Brazilië, de Verenigde Staten, Kroatië, Oostenrijk, Angola en Duitsland.

Alles bij elkaar leverde dat een blad van 80 pagina's op. Wie er belangstelling voor heeft kan het nummer voor 7.50 euro (inclusief verzending binnen Duitsland) bij de voorzitter van de studiegroep bestellen.

Het adres is: Forschungsgemeinschaft Tag der Briefmarke, z/H Claus Bellgardt, Hülsdonker Straße 40, 47441 Moers (Duitsland), telefoon ++(0)28 41/25 641, e-mail: info@tag-der-briefmarke.org). Meer informatie wordt verstrekt op de website www.tag-der-briefmarke.org .

(AIJP – 170109)

UW REACTIES

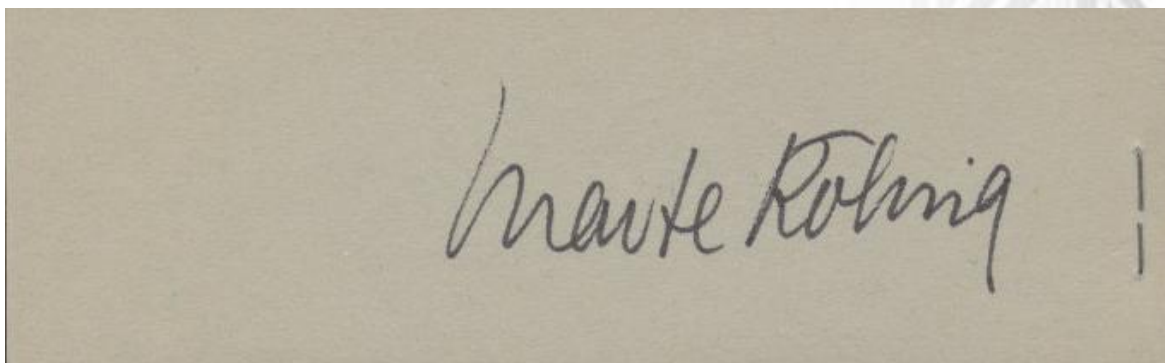
In de rubriek 'Uw Reacties' vindt u opmerkingen van lezers en eventuele aanvullingen op eerder verschenen artikelen en vragen. Als u zelf ook iets wilt opmerken over de artikelen of mocht u een antwoord weten op de vragen, reageert u dan s.v.p. via redactienieuwsbrief@knbf.nl

De heer Dick Klaassen reageerde op de opmerkingen rond de Rode Kruisboekjes:

"Ik heb in mijn verzameling een Rode Kruisboekje 1972 met de handtekening van Marte Röling. Zie bijgaande scan. Aardige bijdrage aan de discussie.

Met vriendelijke groet

Dick Klaassen"

Van de heer **Jan Sangers** ontvingen wij onderstaande vragen:

"Deze brief is enige tijd geleden in mijn bezit gekomen. De brief roept vragen bij mij op. Mogelijk dat u mij kunt helpen.

De afmeting van de envelop is 16,2*12,5 cm. Het stempel staat op maand 11-1946. De dag is niet te onderscheiden. Het tarief was in die tijd 7½ cent zodat deze brief correct gefrankeerd is.

De vragen die mij resten zijn: 1   Wie is de uitgever van dit stuk?
  2   Hoeveel exemplaren zijn er verspreid"

Uw reactie s.v.p. naar: jansangers@hetnet.nl.

Van de heer **Arie Kuijvenhoven** ontvingen wij de navolgende vraag:

"L.S.,

Ik verzamel doorlopers en ben al enige tijd op zoek naar andere verzamelaars daarvan. Helaas tot nu toe tevergeefs, maar misschien weet u raad en kent u 'soortgenoten'. Ik zou heel graag met een andere verzamelaars in contact komen.

met vriendelijke groet,

Arie Kuijvenhoven - ariekuij@hetnet.nl

Nog een paar aanvullingen op de vraag:

Ik kan me overigens niet voorstellen dat ik de enige ben in dit verzamelgebied.

Ik heb, uit zelfbescherming, een strakke definitie van een doorloper opgesteld, maar die is natuurlijk vatbaar voor discussie. Verder heb ik een lijst met Nederlandse doorlopers opgesteld. Ik streef naar volledigheid, maar weet natuurlijk niet zeker of ik daarin geslaagd ben. Een tweede reden om contact met andere 'doorlopers' te zoeken.

Als aanvulling op onderstaand mailtje stuur ik ook nog de definitie van een doorloper waarmee ik probeer kaf van koren te scheiden :

"een doorloper

is een afbeelding die verdeeld is over 2 of meer zegels (dus niet de velrand), waarbij die afbeelding all een onderbroken wordt door de perforatie (dus niet een witrand). "

En eigenlijk vallen daar ook plakzegels buiten, want die kun je alleen maar per stuk losmaken van de ondergrond."

Een mededeling in **Eemvizier** die we graag doorgeven:

Verzamelt u naast postzegels ook ansichtkaarten? Kijk dan eens op de volgende website: www.ansichtkaartenvereniging.nl Deze club van fervente ansichtkaarten verzamelaars organiseren bijvoorbeeld in 2017 twaalf grote en kleinere beurzen door het hele land.

Wilt u zich aanmelden voor de (gratis) KNBF Nieuwsbrief: 1) voor leden van bij de KNBF aangesloten verenigingen: Op de KNBF website account aanmaken en aanvinken dat u de Nieuwsbrief wilt ontvangen. 2) voor niet-leden: eenvoudig aanmelden op het hoofdscherm - u ontvangt dan automatisch een e-mail waarmee u door aan te klikken uw abonnement kunt activeren. Verder is het voor leden van een bij de KNBF aangesloten vereniging wel van belang zich aan te melden op de KNBF site om de Bondsledenpas te activeren. U kunt dan gebruik maken van de vele aan de pas verbonden voordelen.
